

NORGES HØYESTERETT

Den 10. oktober 2012 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Indreberg, Webster og Normann i

HR-2012-01928-U, (sak nr. 2012/1415), sivil sak, anke over kjennelse:

Edgecliffe AS

(advokat Andre Standberg)

mot

A, hennes konkursbo

(advokat Bodil Strøm)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder en konkurskreditors rett til dokumentinnsyn i konkursboets dokumenter.
- (2) Den 26. februar 2010 ble det åpnet konkurs i As personlige bo. A var innehaver av enkeltpersonforetaket Huseby familiebarnehage. Advokat Bodil Strøm ble oppnevnt som bostyrer.
- (3) Edgecliffe AS er en av kreditorene i konkursboet. Selskapet har anmeldt et krav på 2 713 759 kroner, som er delvis sikret med pant i As eiendom. Boet har bestridt Edgecliffes krav, og ved Oslo byfogdembetes dom av 24. juni 2011 ble boet gitt medhold i omstøtelse for ca 400 000 kroner. Dommen er anket, og er ikke rettskraftig avgjort. Oslo kemnerkontor er etter det opplyste den eneste øvrige kreditoren i boet med krav i en viss størrelsesorden.
- (4) I brev av 16. desember 2011 til Oslo byfogdembete begjærte Edgecliffe innsyn i enkelte nærmere spesifiserte dokumenter i boet. Boet imøtekom deler av kravet. Saken slik den står for Høyesterett gjelder Edgecliffes krav om innsyn i den foreliggende e-postkorrespondanse mellom bostyrer Bodil Strøm og kreditorutvalgsmedlem Marianne Sognli, krav om innsyn i brev av 8. april 2011 fra bostyrer til Oslo kemnerkontor hvor kemnerens krav i As konkursbo bestrides, samt krav om innsyn i søknad om garanti for videre bobehandling og tilsagn om dette fra Skatt øst.
- (5) Oslo byfogdembete avsa 24. januar 2012 kjennelse med slik slutning:

"Begjæring om dokumentinnsyn fra Edgecliffe AS tas ikke til følge."
- (6) Edgecliffe anket til Borgarting lagmannsrett, som 6. juli 2012 avsa kjennelse med slik

slutning:

"1. Anken forkastes.

2. Edgecliffe AS betaler 5000 – femtusen – kroner til A-hennes konkursbo i erstatning for i sakskostnader for lagmannsretten, innen 2 – to – uker etter forkynnelsen av denne kjennelsen."

- (7) *Edgecliffe AS* har anket til Høyesterett. Anken gjelder rettsanvendelsen, og det er i det vesentlige anført:
- (8) En kreditor har etter åpning av konkurs rett til innsyn i dokumenter i boet som ikke er omfattet av bostyrets taushetsplikt, så fremt begjæringen om innsyn gjelder nærmere spesifiserte dokumenter, og innsyn i disse er nødvendig for forsvarlig ivaretagelse av konkrete kreditorrettigheter.
- (9) Eksistensen og omfanget av konkurskreditors innsynsrett i boet er etter gjeldende rett uavklart. Det foreligger lite rettspraksis og teori, og forarbeidene gir ikke klar veiledning.
- (10) Forarbeidene forutsetter en viss innsynsrett for kreditorene, jf. Ot.prp. nr. 50 (1980-1981) side 134. Gulating lagmannsretts kjennelse LG-1996-929 legger til grunn at tingretten i kraft av sin kontrollmyndighet kan pålegge bostyret å gjøre deler av dokumentmassen tilgjengelig for kreditorene. Det samme gjør Eidsivating lagmannsrett i LE-1990-65. Videre viser *Edgecliffe* til Hugo Matres artikkel Om offentlighet i skifteretten inntatt i Lov og Rett 1992 side 201. Eventuelle begrensninger i innsynsretten må være begrunnet i omfanget av og bakgrunnen for anmodningen om innsyn.
- (11) Innsynsrett er nødvendig for aktivt å ivareta kreditors interesser. Særlig gjelder dette dersom den kontroll- og tilsynsmyndighet som tingretten og kreditorutvalget er tillagt, ikke utøves eller i liten grad utøves.
- (12) I foreliggende sak ønsker *Edgecliffe* å avklare hvorvidt bostyret utøver usaklig forskjellsbehandling av kreditorene i boet. Dokumentene det begjæres innsyn i er ikke underlagt bostyrets taushetsplikt.
- (13) *Edgecliffe AS* har lagt ned slik påstand:
- "1. Borgarting lagmannsretts kjennelse av 6. juli 2012 oppheves.**
- 2. Edgecliffe AS gis rett til innsyn i foreliggende e-postkorrespondanse mellom bostyrer Bodil Strøm og kreditorutvalgsmedlem Marianne Sognli, brev av 8. april 2011 fra bostyrer Bodil Strøm til Oslo kemnerkontor, samt søknad om garanti og tilsagn om garanti fra Skatt øst.**
- 3. Edgecliffe AS tilkjennes sakskostnader for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett."**
- (14) *A, hennes konkursbo* har tatt til motmæle, og har i det vesentlige anført:
- (15) Lagmannsrettens rettsanvendelse er korrekt. Det foreligger ikke hjemmel for *Edgecliffes* krav om innsyn. *Edgecliffe* har heller ikke rettslig interesse i å få fremlagt dokumentene.
- (16) Innsynsrett er uansett utelukket i bostyrets interne arbeidsdokumenter, jf. Ot.prp. nr. 50 (1980-1981). Forarbeidene forutsetter at skifteretten i visse tilfeller vil kunne være et korrektiv til en

for restriktiv innsynsholdning fra boorganets side. I dette tilfellet har boet ikke utøvd en for restriktiv holdning.

- (17) A, hennes konkursbo slutter seg til lagmannsrettens synspunkt om at kreditor ikke har en generell adgang til innsyn i boets dokumenter. Kreditorerne kan ikke hjemle sitt innsynskrav i et generelt kontrollbehov. Det er byfogdembetet som etter konkursloven har kontroll- og tilsynsmyndighet med bobehandlingen. Dokumentenes omfang er ikke avgjørende for om retten skal beslutte at disse skal utleveres fordringshaver. Tvisteloven § 14-1 har ikke betydning for hvilke dokumenter som er å anse som interne arbeidsdokumenter for boet.

- (18) A, hennes konkursbo har lagt ned slik påstand:

"1. Borgarting lagmannsretts kjennelse stadfestes.

2. Edgecliffe AS dømmes til å betale sakens omkostninger iht. rettens utmåling, for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett med tillegg av den til enhver tid gjeldende forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven § 3 1. ledd fra forfall til betaling finner sted."

- (19) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker:

- (20) Anken gjelder rettsanvendelsen i lagmannsrettens kjennelse som avgjør en anke over en kjennelse, og ankeutvalgets kompetanse er da begrenset til å prøve den generelle forståelsen av en skreven rettsregel, jf. tvisteloven § 30-6 bokstav c.

- (21) Edgecliffe har krevet innsyn i dokumenter på skiftesamling. Av konkursloven § 149 første ledd følger det at reglene i tvisteloven kapittel 14 gis "tilsvarende anvendelse så langt de passer" for tingrettens saksbehandling i konkurssaker. Etter tvisteloven § 14-1 har parter og andre som "har et begrunnet behov i egen rettsstilling" rett til innsyn i sakens dokumenter. Rettens interne dokumenter er unntatt fra innsynsretten etter annet ledd.

- (22) Det fremgår av forarbeidene til konkursloven, Ot.prp. nr. 50 (1980-1981) side 134, under drøftelsen av informasjonsadgang/informasjonsplikt, at det ikke foreslås "uttrykkelige regler om en generell informasjonsplikt for boorganene overfor den enkelte fordringshaver, men det må antas at de i rimelig utstrekning gir videre informasjon når det blir spurt om det". Departementet forutsetter at en viss informasjon vil kunne oppnås i skifteretten. Det heter videre:

"Adgangen til å gjøre seg kjent med de dokumenter som befinner seg i skifteretten, reguleres av tvml § 135 første ledd [tilsvarer tvisteloven § 14-1 første ledd]. Adgangen er begrenset til sakens parter og tredjemenn med rettslig interesse, med mindre partene samtykker. Partsbegrepet kan være noe uklart ved insolvensbehandling. Ved konkurs er vel skyldneren personlig neppe part generelt (bortsett fra spørsmål om åpning o a), men han vil ofte være berørt på en slik måte at han har rettslig interesse. Fordringshaverne antas ikke generelt å ha «rettslig interesse», men vil kunne være berørt på en slik måte at kravet er oppfylt.

Det vil likevel bare være en begrenset del av boets dokumenter hos skifteretten. Men skifteretten har adgang til å kreve « fulle opplysninger om bobehandlingen », jf. utk § 118 i f. og NOU 1972:20 s 197 sp 1... Og reglene bør også presisere at skifteretten kan kreve å se dokumentene vedrørende bobehandlingen (dog ikke bestyrerens og gjeldsnemndas/bostyrets « interne arbeidsdokumenter »). Selv om informasjon vedrørende bobehandlingen regelmessig må komme via boorganene, vil skifteretten på denne måten i visse situasjoner kunne være et korrektiv til en for restriktiv holdning fra boorganenes side. Man legger til grunn at skifteretten kan gi adgang til dokumenter og opplysninger i videre utstrekning enn det som følger av tvml § 135. Noen direkte klagerett til

skifteretten om disse forhold bør man imidlertid neppe innføre".

- (23) Det legges altså til grunn at konkurskreditorer ikke generelt faller inn under gruppen personer som har rett til innsyn i saksdokumentene etter tvisteloven § 14-1 tredje ledd, men at de "vil kunne være" berørt på en slik måte at de har krav på innsyn.
- (24) Normalt vil en person hvis egen rett eller plikt avgjøres i en sak, anses for å ha et "begrunnet behov i egen rettsstilling" for innsyn i saken, jf. for eksempel den tilsvarende problemstillingen i § 1-3 som er omtalt i Ot.prp. nr. 51 (2004-2005) side 365-366. Forarbeidene forutsetter imidlertid at selv om fordringshaverens rettigheter overfor boet blir berørt, skal fordringshavernes innsynsrett bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfellet. Det gis ikke nærmere veiledning om hvilke momenter som vil være relevante. Sett i sammenheng med forarbeidenes forutsetning om at det i "rimelig utstrekning" gis innsyn, er det utvalgets syn at det må foretas en avveining av fordringshaverens behov for innsyn mot boets behov for å unnlate å gi innsyn. Interne dokumenter kan likevel alltid unntas fra innsyn, og for dokumenter som er underlagt taushetsplikt, kan det ikke gis innsyn uten samtykke fra den hvis interesse er beskyttet.
- (25) Av Ot.prp. nr. 51 (2004-2005) fremgår det at innsynet etter § 14-1 tredje ledd kan begrenses til deler av saksdokumentene:

"Tredje ledd fastsetter innsynsrett for tredjepersoner med rettslig interesse i å få innsyn i sakens dokumenter. Slike personer har samme rett til innsyn som partene. Den rettslige interessen kan knytte seg til enkelte av sakens dokumenter. Innsynsretten er da begrenset tilsvarende."

- (26) Tilsvarende må gjelde når § 14-1 anvendes så langt den passer i konkurssituasjoner, jf. konkursloven § 149 første ledd.
- (27) Lagmannsretten oppsummerer sitt syn på lovtolkningen som følger:

"Lagmannsretten legger etter dette - som tingretten - til grunn at kreditor ikke har en generell adgang til innsyn i boets dokumenter. Boets interne dokumenter har verken retten eller kreditorene normalt krav på innsyn i. Taushetsplikt vil også sette grenser for retten til innsyn."

- (28) Disse uttalelsene er etter utvalgets syn uttrykk for riktig lovtolkning. Lagmannsretten fortsetter:

"Det må dessuten stilles krav om at kreditor har rettslig interesse i å få innsyn i de aktuelle dokumenter. Et generelt innsyn for kreditor i boets dokumenter for å kontrollere at bostyrer foretar en forsvarlig bobehandling, er det etter lagmannsrettens syn ikke rettslig grunnlag for. Konkursboet er et eget rettssubjekt, og det er i første rekke bostyrer som representerer boet og forestår den løpende forvaltningen. Retten og kreditorutvalsmedlemmet har angitte oppgaver, herunder kontroll og tilsynsmyndighet over bobehandlingen. Kreditorenes behov for informasjon om bobehandlingen vil normalt være ivarettatt ved at de får kopi av bostyrets innberetning til retten."

- (29) Lagmannsretten trekker her frem en rekke relevante momenter, men formulerer ikke direkte den interesseavveiningen som etter utvalgets syn er avgjørende for innsynsretten. Ser man imidlertid på lagmannsrettens rettsanvendelse ved vurderingen av de enkelte dokumenter Edgecliffe AS har krevet innsyn i, må lagmannsretten forstås slik at den nettopp foretar den konkrete avveiningen forarbeidene forutsetter. Lagmannsretten konstaterer at en del dokumenter er interne og derfor unntatt fra innsyn. For de øvrige dokumentene skriver lagmannsretten:

"Søknad om garanti og tilsagn om dette fra Skatt Øst gjelder etter det opplyste mulige straffbare forhold begått i barnehagedriften og etterforsking av dem. Lagmannsretten kan ikke se at det i relasjon til bobehandlingen er rettslig interesse i å kreve dokumentasjonen fremlagt for Edgecliffe AS. Lagmannsretten finner det således ikke nødvendig å ta stilling til om korrespondansen er å anse som interne dokumenter og også av den grunn kan unntas fra innsyn.

Bostyrers brev til kemneren 8. april 2011 gjelder etter det opplyste foreløpige innsigelser mot kemnerens rapport 29. mars 2011 om kontroll for 2009. Brevet bygger således på kemnerens rapport, som er unntatt offentlighet, og lagmannsretten kan ikke se at det er krav på innsyn for Edgecliffe AS. Dersom det er midler i boet og aktuelt med fordringsprøvelse for den aktuelle klasse fordringer ved avslutning av bobehandlingen, vil Edgecliffe AS som kreditor ha rettigheter i henhold til konkurslovens kapittel 12."

- (30) Etter ankeutvalgets syn bygger lagmannsretten her korrekt på en avveining av Edgecliffe AS og boets interesser. Den konkrete rettsanvendelsen kan utvalget ikke prøve. Anken må etter dette forkastes.
- (31) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G :

Anken forkastes.

Bergljot Webster
(sign.)

Hilde Indreberg
(sign.)

Kristin Normann
(sign.)

Riktig utskrift: